

በኦሮሞኛ አንድ ድንቅ ተረት አለ። በአንድ የኦሮሞ መንደር ውስጥ ሮቤል መገራ የሚባሉ ጥበበኛ ሽማግሌ ነበሩ። አንድ ቀን የሁለት ጎረቤታቸውን ጎብረት የሆኑ ሁለት ውሾች ሲጣሉ ያያሉ። እኒህ ጥበበኛ ሽማግሌም ታእዚህን ውሾች እንገላግላቸው፤ ያለበለዚያ ችግራቸው ለሁላችንም ይተርፋል። ጥበባለም ላይ ችግር የሚነሳው ከአጥንት በላይ ማሰብ በማይችሉ ውሾች የተነሳ ነው። ሲይሉ። በአካባቢው የነበሩ ሽማግሌዎች እና መንገደኞችም በሽማግሌው አባባል ተገርመው ታሁለት ውሾች ተጣልተው ምን ሊያመጡ ነው። እያሉ ሳቁባቸው።

በዚህ መካከል ከሁለቱ ጎረቤታቸው መካከል አንድ ልጅ ወጣና የውሾቹን ጠብ ተመለከተ። የእርሱ ውሻ የተበደለ ስለመሰለው ፍልጥ አምጥቶ ያኛውን ውሻ ደበደበው። ወዲያውም ከሌላኛው ቤት ሌላ ልጅ ወጣና ያኛውን ውሻ መደብደብ ጀመረ። ነገሩ ወደ ሁለቱ ልጆች ተዛመተና በውሾቹ ምትክ ልጆቹ ይደባደቡ ጀመር። ሽማግሌውም ታእባካችሁ እነዚህን ልጆች አስታርቁኒአሉ። በሥፍራው የነበሩትም ታተዋቸው ይዋጣላቸውኒብለው እንደ ቀልድ አለፉት።

ልጆቹ እየተደባደቡ እያሉ የአንዱ እናት ብቅ አለች። ወዲያውም ያኛውን ልጅ በፍልጥ ታንቆራጥጠው ጀመር። የልጇን ጩኸት የሰማቸው ሌላዋ እናትም መጣች። የልጆቹ ጠብ ቀረና ድበድቡ በሁለቱ እናቶች መካከል ሆነ። ሮቤል መገራም ታእባካችሁ ይህ ጠብ ተዛምቶ ሁላችንንም ከማካተቱ በፊት ገላግለን እናስማማቸውኒአሉ። ተመልካቾቹ ግን የሁለቱን ጠብ እንደ ነጻ ትግል እያዩ ይዘናኑ ነበር። አንዳንድ ሽማግሌዎችም ታሁለት ሴቶች ተጣልተው የት ይደርሳሉኒያሉ ንቀው ተውት።

በግርግሩ የከበቡትን ሰዎች እየጣሰ አንድ ሰው ወደ መካከል ገባ። ያንደኛዋ ባል ነበር። እንዴት ሚስቴን ትመቻታለሽ ብሎ ያቺኛይቱን ሴት መደብደብ ያዘ። ይኼኔ ነገሩን የሰማው ሌላኛው ባልም ሲሮጥ መጥቶ ድብድቡን ተቀላቀለ። ሮቤል መገራ አሁንም ታእባካችሁ ገላግሏቸው፤ ይህ ጠብ ለሀገር ይተርፋልኒሲሉ ተናገሩ። ሰሚ ግን አላገኘም። ሁሉም የራሱን ልጅ፣ ሚስት እና ቤት ብቻ ይጠበቅ ነበር። ወንዶቹም ልጆቻቸው እና ሚስቶቻቸው እንዳይገቡ ይቆጡ ነበር።

የሁለቱ ባሎች ጠብ ተባባሰ። ሕዝቡም ከብቦ ያይ ጀመር።

በዚህ መካከል የሰውዬው ወገኖች ነን ያሉ ያንደኛዋን ባል መደብደብ ያዙ። ተመልካች ሆነው ከቆሙት መካከል የዛኛው ወገን ነን የሚሉ ደግሞ ያኛውን ይዘው ይደበድቡ ጀመር። እንዳጋጣሚ የሁለቱ ሰዎች ጎሳች የተለያዩ ስለነበሩ ጠቡ ወደ ጎሳ አደገ። ዱላ እና እጅ ብቻም ሳይሆን የጦር መሣርያም ተጨመረበት። ቤት ንብረት መዝረፍ፣ ማቃጠል እና መግደል እየተባባሰ መጣ። መንደሩም የጦርነት አውድማ ሆነ። ከሁለቱም ወገን ስምንት ስምንት ሰዎች ሞቱ።

በስንት መከራ ጠቡ ቆመ። ሮቤል መገራም አዘነ። ታውሾቹ ሲጣሉ ብናስቆማቸው ኖሮ ጎሳዎቹ አይጣሉም ነበርኋለሁ።

ሽማግሌዎቹ ጉማ ተቀመጡ።

በባህሉ መሠረት ለእያንዳንዱ ለሞተው ነፍስ ከሌላው ወገን ሰው ይገደላል ወይም መቶ መቶ ከብት ይሰጣል። ይህ ከሆነ ደግሞ ከሁለቱም ወገን ስምንት ስምንት መቶ ከብት ያስፈልጋል ማለት ነው። በሞቱት ምትክ ከሌላው ወገን ሰው ይገደልም ከተባለ በተጨማሪ አስራ ስድስት ሰዎች ሊገደሉ ነው። የሚችቹም ቁጥር ወደ ሠላሳ ሁለት ከፍ ሊል ነው። ይህ ነገር ሽማግሌዎቹን አስጨነቀ።

ይኼኔ ሮቤል መገራ ተነሡ። ታቅድሞ እኔን ሰምታችሁኝ ቢሆን ኖሮ መልካም ነበር።

እያንዳንዳችን ስለ ራሳችን እንጂ ስለ ሌሎች ግድ ስለሌለን ዕዳው በመጨረሻ እኛው ላይ መጣ። ውሾቹን ተው ማለት አቅቶን እዚህ ደረጃ ደረሰን። ምን ጊዜም ጦርነቶች የሚነሡት ውሾቹን ተው የሚል እየጠፋ ነው። ጎረቤት እና ጎረቤት፣ ጎሳ እና ጎሳ፣ ንጉሥ እና ንጉሥ፣ ሀገር እና ሀገር፣ እስላም እና ክርስቲያን፣ መንደር እና መንደር፣ የሚጣላው ውሾቹን ተው የሚል እየጠፋ ነው። የጦርነት መነሻ ውሾች ናቸው። ውሾቹ በአጥንት የጀመሩት ጠብ ሕይወት አስከፈለን። እነዚህ ውሾችኮ ከአጥንት በላይ አርቀው ማሰብ የማይችሉ ውሾች ናቸው። ዓላማቸው አጥንት መጋጥ ብቻ ነው። አገር ቢጠፋ፣ ሕይወት ቢጠፋ፣ ንብረት ቢጠፋ እነርሱ ምን ጨነቃቸው። እንዴት ከአጥንት በላይ ማሰብ የማይችሉ ውሾች ይህንን ሁሉ ዋጋ ያስከፍሉናል?

«እነዚያን ውሾች ለያዩዋቸው ሰላችሁ ሁላችሁም የእናንተ ውሾች አለመሆናቸውን ብቻ ነበር የምታዩት። ሌሎች ተበጥብጠው እኛ እንዴት ሰላም እንሆናለን? ሌሎች እየተዋጉ እንዴት እኛ በደኅና እናድራለን? ሌሎች ተርበው እንዴት እኛ እንጠግባለን? የማይሆን ነገር ነው።

በሉ አሁንም ሌላ ሕይወት ማጣት የለብንም፣ ከብቶቻችንንም ማጣት የለብንም፤ ከሁለቱም ወገን የየአንገታችሁን የብር ማተብ አምጡ፤ ያንንም ሰብስባችሁ ወንዝ ውስጥ ጣሉ፣ ሁሉም ጦሱን ይውሰድ፤ እናንተ ግን ይቅር ተባባሉኒብለው አስታረቋቸው ይባላል። ውሾቹን ታተውኒካልናቸው የመጨረሻውን ውጤት ማንም ሊገምተው አይችልም። ሂትለር እና ሞሶሎኒ የሚባሉ ውሾች ሲነሡ ማንም ታተውኒማለት አቅቶት ዓለምን በእሳት ለበለቧት። በወቅቱ አይሁድ እየተሰቃዩ መሆኑን የተለያዩ ምንጮች እየተናገሩ ምዕራባውያን ግን ዓይናችንን ግንባር ያድርገው ብለው በበርሊን ኦሎምፒክ ሂትለርን ሲያመሰግኑ ሰነበቱ። እንዲህ በመጨረሻ ጦሱ ለእነርሱም ሊተርፍ።

ቀዳማዊ ዐፄ ኃይለ ሥላሴ በዓለም ማኅበር ተገኝተው ውሾቹን ታተውኒበሏቸው ሲሉ ተናግረው ነበር። ብዙዎች ራሳቸው እንደ ውሻ በመጮኽ የንጉሠ ነገሥቱን ንግግር ለመበጥበጥ ሞከሩ እንጂ አልሰሟቸውም ነበር። በመጨረሻ ግን የውሾቹ ጠብ ወደ ዓለም ጦርነት ተቀየረ። ዛሬ ዓለም በኢራን የኑክሌር መሣርያ እንዲጨነቅ ያደረገቺው ራሷ አሜሪካ ናት። ኢራኖች ኒኩልየር የሚባል መኖሩን ባለውቁበት ዘመን የግድ ኒኩልየር ካልኖራችሁ ብላ በራቸውን አንኳኩታ ስትሄድ ዓለም በዝምታ ነበር ያያት። ያኔ ውሾቹን «ተውኒየሚላቸው ቢኖር እንዲህ እሥራኤል እና አሜሪካ በጭንቀት ውለው አያድሩም ነበር።

አሜሪካ ሶቪየት ኅብረትን ከአፍጋኒስታን ለማስወጣት ቢን ላድንን ስታሠማራ ተይ የሚላት ባለመኖሩ ራስዋ ያመጣችው መከራ ለእርሷም ለዓለምም ተረፈ። ያሳደግኩት ውሻ ነከሰኝ፣ የቀለብኩት ፈረስ ጣለኝ እንደሚባለው ሆነ።

ሩዋንዳ ላይ ሬዲዮ ከፍተው ጎሳ ከጎሳ የሚያጣላ ፕሮግራም የሚያራምዱትን፣ ግደሉ ጨፍጭፉ እያሉ የሚያቅራሩትን ውሾች በወቅቱ ፈረንሳዮች በዝምታ ነበር ያዩዋቸው።

የሩዋንዳ ጭፍጨፋ ሲጀመር የተባበሩት መንግሥታት ድርጅትን ጨምሮ ብዙዎች አይተው እንዳላዩ፣ ሰምተው እንዳልሰሙ ሆኑ። ውሾችን ተው የሚል ጠፍቶ ውሾች ያመጡት ጣጣ ምሥራቅ እና መካከለኛው አፍሪካን የሚያቃጥል እሳት ወለደ።

ለዚህ ነው ከአጥንት በላይ ማሰብ የማይችሉትን ውሾች በጊዜ ታተውኋል ማለት የሚያስፈልገው።

ኢትዮጵያ ውስጥ እዚህ ቦታ እንዲህ ያለ ቤተ እምነት ተቃጠለ ሲባል በዝምታ እየታየ ነው።

ይህ እኩይ ተግባር ማንኛውንም የእምነት ማህበረሰብ የሚወክል ነው ተብሎ ፈጽሞ አይታመንም። ነገር ግን መሰሊ ሞችም ሆኑ ክርስቲያኖች ይህንን እሳት የሚለኩሱትን ውሾች ታተውኋልንላቸው ይገባል። ያለበለዚያ ፍጻሜው ለሁላችንም ይደርስና ከባድ ዋጋ ይጠይቀን ይሆናል። እነዚህ ውሾች ከዕለት አጥንት አርቀው ማሰብ አይችሉም። ለጊዜው ከሌለው ጋር ተሻምተው አንድ አጥንት ማግኘታቸውን ብቻ ነው የሚያውቁት።

እዚህ ዓይን ማጥፋት፣ እዚያ አሲድ መድፋት፣ እዚያ ሕፃን መድፈር፣ እዚህ ግብረ ሰዶም፣ እዚያ አካል ማጉደል፣ እዚህ በፈላ ውኃ መንከር ሚዲያዎቹ ይጮኻሉ፣ በሹክሹክታ ይነገራል፣ አንድ ሰዋን ጉድ ይባላል። ውሾችን ተው የሚላቸው ግን እየጠፋ ነው። እነዚህን ሕፃናትን የሚደፍሩትን፣ የእሳቶቻችንን አካል የሚያጎድሉትን፣ በአውሬነት መንፈስ አረመኔ ተግባር የሚፈጽሙትን ውሾች ተው የሚል አልተገኘም። ምናልባት ሁላችንም የምንነቃው የሁላችን በር ሲንኳኳ፣ የሁላችንም ልጆች ሲነኩ፣ የሁላችንም አካል ሲጎድል፣ የሁላችንም እሳቶች ሲደፈሩ ነው ማለት ነው። ጸረ ውሾችን ተው እንበላቸው።

ገንዘብ ከማግኘት ባለፈ ማሰብ የማይችሉ፣ የሀገር ክብር፣ የዜጎች መበት፣ የሰው ልጅ ሰብአዊነት የማይገዳቸው ላኪዎች አቀባዮች እና ተቀባዮች ከየገጠሩ ምንም የማያውቁ ኢትዮጵያውያንን እየመለመሉ፣ ሕጋዊ በሚመስል ሕግ ወጥነት ወደ ዓረቡ ዓለም ሲያሻግሩ ዝም እየተባሉ ነው። ውሾች አጥንታቸውን ብቻ እንደሚያዩት እነርሱም ገንዘባቸውን ብቻ ነው የሚያዩት። የሚላከው ሰው የት ይውደቅ የት፣ ምን ይግጠመው ምን፣ እንዴት ይሁን እንዴትም እያገባቸውም። ወገን ግን እየተሰቃየ ነው።

የሰው ኃይል ወደ ዓረብ ሀገር መላክ በኛ አልተጀመረም። ሕንዶች፣ ፊሊፒኖች፣

ፓኪስታኖች፣ ባንግላዴሾች፣ ሱዳኖች፣ ግብጽኛ ይጎርፋሉ። የኛ ሰውን ያህል ግን መከራ የበዛበት የለም። ለምን? ውሾችን ተው የሚል በመጥፋቱ። የናንተ ጦስ ለሀገር እና ለወገን ይተርፋል ብሎ የሚቆጣ በመጥፋቱ፣ መሥመር የሚያስይዝ በመጥፋቱ። ዛሬ ዛሬ አንዳንድ ሀገሮች አበሻ አታምጡበን፣ ቪዛ አንሰጥም፣ አንቀበልም እስከማለት የደረሱት ኃላፊነት የማይሰማቸው እንደ ውሾች አጥንታቸውን ብቻ የሚያስቡ ሰዎች በሚፈጽሙት ሕገ ወጥነት ምክንያት ነው።

አንዱ እምነት በሌላው ላይ፣ አንዱ ብሔር በሌላው ላይ፣ አንዱ ፓርቲ በሌላው ላይ ቂም እንዲቋጥር፣ እንዲያዝን፣ የጥላቻ ስሜት እንዲያዳብር፣ የሚያደርጉ ትምህርቶች፣ ጽሑፎች፣ ንግግሮች፣ ዘፈኖች፣ አሠራሮች፣ በዝምታ እየታዩ ነው። እነዚህን ከጊዜያዊ ሥልጣን፣ ሹመት፣ ገንዘብ፣ ግብዣ፣ ጭብጨባ ባለፈ ማሰብ የማይችሉ ውሾችን ተው ማለት ይገባል። አንዳንዶቻችን የኛ በመሆናቸው፣ ሌሎቻችን የተነኩት ከኛ ውጭ ያሉት በመሆናቸው ዝም እያልናቸው ነው። ነገር ግን ሁላችንም ቤታችን የተሠራው በመስተዋት መሆኑን አንዘንጋ። ውሾችን ተው ካለልናቸው እነርሱ እንደ ዋዛ መወራወር የጀመሩት ድንጋይ በመጨረሻ የሁላችንንም ቤት ሊፈረካቸው ይችላል።

እናም ውሾችን ታተውኪበሏቸው